

Cvetični dan v Ljubljani.

24. septembra t. l. se vrši v Ljubljani cvetični dan. Vedno večje pomanjkanje med slovenskim visokošolskim dijaštvom na eni — in vedno manjši dohodki dijaških podpornih društev, ki niti oddaleč več ne morejo od pomoči naraščajoči dijaški bedi na drugi strani so rodile v „Organizaciji svobodomiselnega narodno-naprednega dijaštva“ sklep, privediti v Ljubljani pod častnim pokroviteljstvom predsednika „Radogoj“, ravnatelja gospoda Ivana Hribarja, cvetični dan v korist dijaškega podpornega društva „Radogoj“ v Ljubljani. Ljubljano in poštrenovalno sodelovanje ljubljanskih narodnih dam, ki so se odbrale v poseben odbor za cvetični dan v Ljubljani pod načelstvom gospe Franje dr. Tavčarjeve garantuje za lep uspeh te dobrodelne, človekoljubne prireditve. Svoje sodelovanje pri tej prireditvi je z akademske strani obljubilo tudi akadem. fer. društvo „Prosveta“. — Ker obstoji cvetični dan v tem, da gospe in gospodične prodajajo po vseh mestnih ulicah, kavarnah in restavrantih cvetice, katerih izkupiček gre „Radogoj“, prosi odbor za cvetični dan v Ljubljani, da Slovenke po vsej naši domovini zbirajo sveže cvetice ali pa delajo lične umetne astre in jih 23. septembra pošljejo v Ljubljano za cvetični dan na naslov gospe Amalije Widrove, Šelenburgova ulica 3. Lepo bi tudi bilo, če bi rodoljubne Slovenke tudi oddragod prišle v Ljubljano 24. t. m. osebno sodelovati k cvetičnemu dnevu. Naj bi smatrala vsaka Slovenka za svojo narodno in rodoljubno dolžnost, po svojih močeh pripomoči k lepemu izidu cvetičnega dneva.

Kako je s petletnicami na Goriškem.

Tovariš y ni zadovoljen s koncem mojega dopisa v eni prejšnjih števil tega cenjenega lista, ker sem zapisal, da ne morem odgovoriti na apostrofiranje delovanja učiteljskih zastopnikov v zadevi petletnic. Konstatujem, da ni sam, ampak so še drugi, ki so me privatno vprašali, kaj mislim. Tudi jaz sem nezadovoljen, da ne morem odgovoriti k a k o r b i h o t e l, zato je bolje, ako ne odgovorim, živimo v času obče nezadovoljnosti.

Ne mislim ni od daleč, kar sluti tovariš y, da bi se ne smeli tovariši obračati na svojega zastopnika, ne, ravno nasprotno sem često poudarjal pri raznih učiteljskih sestankih, a reči treba, da nam še precej manjka do one odkrite zaupnosti. V vsaki sporni zadevi, ki je v interesu posameznikov, seveda toliko bolj, ako gre za vse učiteljstvo, je d o l ž n o s t, da se oklenemo in ramo ob ramo bojujemo. Zato odobrujem izvajanja tovariša y, ki priporoča to, po čemer tudi jaz težim, sicer ni mogoče vršiti naloge, ki jo učiteljstvo poveri zastopniku.

Vprašanje petletnic je za nas vitalnega pomena. Te so nam izpremenjene v 7letnice in 8letnice. Glede te krivice se je oglasil mnogi tovariš, pa le posamezno, žalujoč, da mu je usoda to novo gorje naklonila, do skupnega nastopa pa ni prišlo. Posameznik ne uživa nikdar onega ugleda, in zaradi tega so uspehi minimalni in največkrat ničevi.

V 6. odstavku svojega dopisa piše tovariš y: „... saj učiteljski zastopniki niso vsegamogočni, in izid glasovanja v okr. šolskih svetih še ne zavisi od načina njih prizadevanja in glasovanja“. Tu tiči zajec, tovariš y! Naj se o tem na primerem mestu razpravlja in složno sklone, da bodi član okr. šolskega sveta le oni, ki je šoli vsestransko naklonjen.

Končno še pripominjam tov. y, da je odbor našega uč. društva že sklenil sestaviti spomenico glede draginske doklade, ki bo predložena dne 5. oktobra t. l. na zborovanju učiteljskega društva v pretres. Upam, da bo to zborovanje polnoštevilno obiskano.

Josip Štrekelj.

Iz naše organizacije. Goriško.

Odbor učiteljskega društva sezanskega šolskega okraja je imel v četrtek, 7. t. m., odborovo sejo v Sežani. Po kratkem, a zanimivem uvodnem govoru zač. predsednika konstituirali smo soglasno odbor tako-le:

1. Josip Ravbar, predsednik;
2. Josip Štrekelj, podpredsednik;
3. Franjo Vendramin, tajnik;
4. Angela Orel, tajnikova namestnica;
5. Anton Mervič, blagajnik;
6. Alojzij Hreščak, pevovodja;
7. Fani Živec, odbornica.

Nato se je vnela jako živahna debata o prihodnjem delovanju društva. Vsi prisotni so pokazali najboljšo voljo, da store v bodoče vse mogoče, da se društveno delovanje in zanimanje v njem oživi, kolikor se da.

Stavili so se medtem razni predlogi in nasveti, ki so bili vsi sprejeti soglasno. Le-teh pa ne navajam tukaj, ker veljajo večina teh le odbornikom, drugi pa pridejo pri prihodnjem zborovanju itak na dnevni red.

Prihodnjič zborujemo v Nabrežini dne 5. oktobra točno ob pol 11. uri predpoldne. Na tem zborovanju bo referiral tov. Anton Mervič.

Pri določitvi dnevnega reda se je izrazila želja, da bi se stavili predlogi na prvo mesto, zakaj če so na zadnjem mestu dnevnega reda, se zborovalci že naveličajo poslušati, oziroma se nekateri do takrat že odstranijo iz sobe. Tega predloga se pa ni sprejelo, ker upamo, da bo imel vsak zborovalec že toliko potrpljenja in olike, da bo vztrajal do zadnjega pri zborovanju ter da ne zapusti sobane pred svršetkom brez posebnega vzroka, zakaj točke dnevnega reda so vse enake važne.

Dasi se vrši zborovanje ob periferiji okraja se vendar nadejamo mnogobrojne udeležbe od strani udov in tovarišev iz sosesčine. Kdor ima kaj smisla za naše organizacije in le količjak dobre volje, temu ni gotovo noben kraj predalet, ker le, kdor noče, ta išče izgovorov.

Obrambni vestnik.

* Slovensko-hrvaški klub in istrski državni poslanci. V 36. šte. našega lista smo priobčili nekoliko komentarja k zaupnici predlagani po tovarišu Jerebu v Dolinskem občinskem zboru. Da bo vsak lahko presojal naš komentar in zaupnico, smo jo ponatisnili, kakor jo je priobčila „Edinost“ 26. avgusta t. l. To je razkačilo nekega dopisnika, ki nas v svojem dopisu, priobčenem v „Edinosti“ 15. septembra, psuje z izstradanim psom, ki se je oprijel in oglodal mastno kost, padlo slučajno z mize. Vidi se, da se je dopisnik že jako približal kranjskim klerikalcem, ki nas primerjajo z izstradanim psom za plotom. Pozna se mu, da je podoben oni živali, ki ima štiri roke, ker drugače bi ne poznal takih neotesanosti. Da bi podprl svojo trditve o izstradanem psu, je priobčil popravek, a ne naših izvajanj, pač pa popravek zaupnice. Da bodo bralci lahko sami presojali, priobčimo tudi ta popravek, ki se glasi: „Občinski zastop Doline, zbran v seji 3. avgusta 1911, odobruje vse postopanje naših poslancev Mandiča, Spinčiča in Laginje od otvoritve državnega zbora dosedaj (in ne ob otvoritvi) ter jim izreka neomejeno zaupanje, vračajoč z vsi odločnostjo razne neutemeljene in neosnovane napade.“ Koliko so izgubila naša izvajanja na veljavi zaradi tega popravka, prosimo, naj presodijo bralci sami, a nadejamo se, da bo vsak spoznal, da ne izgube nič; zakaj enaki neutemeljeni in neosnovani napadi so bili povod, da je politiško društvo „Edinost“ svetovalo Rybaču in Gregorinu, naj izstopita iz Sušteršičevega kluba, kar sta tudi onadva upoštevala. Ostala so tudi neresnična utemeljevanja in potem nam ni treba, da še dalje izglablamo o tem besede. Radi priznamo dopisniku „Edinosti“, da je slovenska politika grdo zavožena, a kdo jo je zavozil? G. dopisnik, odgovorite: kdo je vzrok, da so vsa višja uradniška mesta na Kranjskem zasedena po tujcih; kdo je vzrok, da je postal mestni zastop v Ljubljani dvojezičen in kdo je vzrok, da je kranjsko ljudsko šolstvo tako, da se norčujeta iz njega tržaška lista „Piccolo“ in „Indipendente“? Se bi lahko navedli kopico takih vprašanj, a odgovorite ali dajte si odgovoriti odkritosrdno na ta, pa boste zaznali, da je temu vzrok Sušteršič in njegovi privrženci. Če vam ni dosti, prosimo, poiščite 67. šte. „Edinosti“, ki je izšla 8. marca t. l. in prečitajte na prvi strani spis pod nadpisom „Slovenčevi napadi na dr. Kramarja“ in nadejamo se, da se tudi vi prepričate, da porivajo slovenski politiški voz pod cesto Sušteršič in njegovi privrženci. In kaj mislite, da ga li bodo rešili istrski državni poslanci, ako bodo pomagali še dalje nas odtujevati od drugih Slovanov in če bodo pomagali zatirati naše ljudsko šolstvo? Ste li pozabili, da je pisal Dr. M. v „Edinosti“ 8. septembra t. l., da je kranjsko šolstvo zadeva cele Slovenije?

Politiški pregled.

* Poslanska zbornica je sklicana na dan 5. oktobra. Tako so določili v seji načelnikov klubov 15. t. m. V seji se je poudarjalo vsestransko velikansko draginjo, proti kateri treba najti sredstva, da se jo odpravi. Poudarjali so tudi razburjenost med prebivalstvom,

Gautsch je imel obširen govor, v katerem je poudarjal, da stoji vlada na stališču, da treba v tuzemstvu proizvajati toliko mesa, kolikor ga potrebujemo; noče pa odvisnosti od ameriških trustov.

* Madjarizacija v Slavoniji. Madjarsko šolo v Osjeku obiskuje 710 otrok, v Zemunu 600, v Daruvaru in drugod po 200 do 250 otrok. Vseh otrok v madjarskih šolah na Hrvaškem je nad 10.000, število pa leto za leto grozno narašča.

* Nov vodopravni zakon. Po nalogu poljedeljskega ministarstva je bil dostavljen te dni predsednikom deželnih odborov načrt novega vodopravnega zakona s pripombo, da naj predlože ta načrt kakor vladno predlogo deželnim zborom v ustavno rešitev. Zakon obsega 120 paragrafov, ki so razdeljeni v sedem oddelkov: o pravni lastnosti vode, odvrčanju in gojitvi vodá, o razglasitvi in prisilnih pravicah, o vodnih zadrugah, o oblastvih in prestopku, o prestopkih in kaznih.

* Oženjeni in neoženjeni uradniki na Francoskem. Francoski senat je izdelal načrt zakona, ki meri na radikalno preprečanje samstva, da bi se prebivalstvo kolikor mogoče pomnožilo. V prvi vrsti se peča z državnimi uradniki. Sprejemati in imeti v službi hoče samo oženjene uradnike. Kdor vstopi neoženjen v službo, se mora obvezati, da se poroči. Kdor ima več otrok, bo hitreje avanziral! Taki dobijo tudi večje podpore in več pokojnine.

Štajerske vesti.

—š— Na dež. učiteljski konferenci v Gradcu je nadučitelj v Petrovčah, tovariš E. Slanc govoril o reformi uradnih učiteljskih konferenc. V izbrani in krepki besedi je neustrašno razkrival velike napake sedanjih uradnih konferenc, ki so tisto svojo veljavo in tisti pomen, katerega so nekaj imele, že davno izgubile. Nekaterim Maierjevcem pa seveda ta tako izvrstna, resnična in času primerna izvajanja niso ugajala ter torej tudi govornika niso hoteli poslušati, temveč so se kar odstranili. Vsi drugi navzoči pa so ga z napeto pozornostjo poslušali, in ko je končal, ploskanje in odobravanje kar ni hotelo prenehati. V podrobnosti tega tako znamenitega govora se danes ne bomo spuščali, pač pa se trdno nadejamo, da tov. Slanc ustreže splošni želji učiteljstva ter svoj govor dobesedno objaviti. Mi pa mu danes na velikem uspehu, ki ga je s svojim govorom dosegel v imenu vseh poštenih in odkritih tovarišev prav iz srca čestitamo. Čast, komur čast!

—š— Maierjevci. S Štajerskega nam pišejo: „Slov. Narod“ je v svojih dopisih s Štajerskega že večkrat poudarjal, kako od leta do leta vedno bolj raste pomanjkanje moških učiteljskih oseb. Že sedaj se pogostokrat prigodi, da se za razpisano učiteljsko mesto prav nihče ne oglasi. Tudi slučaj, da so na večrazrednicah poleg šol. voditelja nastavljeni same učiteljice, niso več redki. Vzroki tega pomanjkanja učiteljev, ki postaja vedno bolj občutno, so različni. Učiteljski stan je že sam na sebi jako težaven in trudapoln, ni se torej prav nič čuditi, ako si nadarjeni mladenčji iščejo in izberejo kako drugo boljšno in ugodnejšo službo. K temu pride še pol. strankarstvo, ki najhuje in najbrezobzirneje napada in grdi ravno ljudsko šolsko učiteljstvo. Tako uživa učitelj ob bornih svojih gmotnih razmerah za svoje odgovorno in trudapolno delo največjo nehvaležnost. V novejšem času pa so krdelo učiteljskih nasprotnikov in sovražnikov še pomnožili takozvani Maierjevci tako na Kranjskem kakor tudi pri nas na Štajerskem. Kakor na Kranjskem tako sučejo ti odurni ljudje tudi pri nas svoj meč nad učiteljstvom ter hočejo sebi neljube osebe in njihove rodovine kar ugonobiti. Slučaj, ko se je hotelo nekemu jako uglednemu velezaslužnemu in obče spoštovanemu nadučitelju neke v narodnem oziru jako izpostavljene večrazrednice odvzeti šol. voditeljstvo, je tukaj še vsakemu v spominu. Le dež. šol. svetu gre zahvala, da se to nasilstvo ni posrečilo. Disciplinarne preiskave se pa ob strahovladah teh Maierjevcev tako množijo kakor gobe ob dežju, in če bo to še nekaj časa trpelo, tedaj bodo šole, na katerih bi se ne pletla kaka ostudna preiskava, že prave izjeme. Ako se le malo zameriš tem ljudem, takoj si v preiskavi, in ako zato ni pravega vzroka, se pa hitro kaj izmisli in iztuhta. In na podlagi takih neresničnih ovadbe se začne potem proti dotičniku najostudnejša gonja. Razni ukori teh prikritih Maierjevcev pa seveda kakor vrabci v zraku kar frče na vse strani. Tudi na uradnih konferencah se odlični tovariši, ako imajo svoje prepričanje dostikrat napadajo in zasmejujejo. Da ob takih tožnih razmerah vedno bolj gine veselje med moško mladino do učiteljskega stanu, je pač lahko umevno. Kdo bo dandanes tudi še nagoval mladeniča ali celo sina, da bi se povestil temu stanu, v katerem ga čakajo poleg ogromnega dela le še premnoge težave, hude in grenke bridkosti in poleg vsega tega pa še preganjanje odkritih in prikritih Maierjevcev. — Kako malo ima pa

dandanes ljudstvo še vesolja žrtvovati svoje sinove nehvaležnemu učiteljskemu stanu, to pa priča sledeči resnični dogodek. Ko je neki učitelj prigovarjal kmetu, da bi dal svojega nadarjenega sina v višje šole, mu je ta odgovoril, da je sedaj predrago, da bi se izučil v duhovnika in da bi bili zaradi tega drugi otroci preveč oškodovani. Učitelj pa reče na to, da naj da sina v učiteljske, kar bo mnogo manj veljalo. Kmet pa na to resno in odločno odgovori: „Učitelj pa moj sin nikdar ne bo, zakaj to je tisti stan, ki ga vsi obrekujejo in preganjajo. Mnogo rajši imam, da postane kmet kakor sem jaz. Sicer moram težko delati in se mnogo truditi za vsakdanji kruh, pa na svojem posestvu sem prost in svoboden in mi nima nihče kaj zapovedovati. Vas učitelje pa hoče vse zaslužniti“. — Učitelj nekoliko ostrmi, potem pa reče s tihozamolklim glasom: „Tvoje preresnične besede so me prepričale, da bo tvoj sin bolj srečen, ako postane kmet, kakor pa če bi bil kdaj učitelj!“

Goriške vesti.

—g— Za učitelja-voditelja na slovenski šoli na Blanči je imenovan tovariš N. Znidarčič, doslej učitelj v Zaloščah v dornberški občini. — Za vrtnarico je imenovana gdč. Klunova, doslej vrtnarica v otroškem vrtcu „Š. D.“ pod Kostanjevico.

—g— C. kr. gimnazija v Gorici. Na gimnaziji je letos šest prvih razredov: dva slovenska, dva laška in dva — nemška. En nemški razred so napolnili Lah, zlasti uradniki. Slovenskih učencev je seveda tudi dosti v nemškem razredu! Gimnazija ima letos okolo 1000 učencev. To je dijakov za tri zavode. Samo v prvih šestih razredih je najbrže več učencev kot na celi nemški kočevski gimnaziji na Kranjskem.

—g— Pomanjkanje šolskih prostora v Gorici. Gimnazijsko poslopje je polno, pa ima razrede še v najetih sobah drugje; letos je učencev toliko, da niso vedeli kam z njimi. Zaradi tega je prišlo do premeščenja šest razredov ženske vadnice, ki so prenešeni v „Nóvi Dom“ na Senenskem trgu, da je tako na ženskem izobraževališču prostora za nekaj gimnazijskih razredov. — Laški študentje v Gorici so bili vsi iz sebe, ker pridejo tako tudi laške deklice vadniških šol pod slovensko streho „Novega Doma“. Imeli so shod, na katerem so protestirali proti temu premeščenju — pozabili pa so povedati, kam drugam naj jih denejo! — Sole na Senenskem trgu pa so precej od rok. Deklice severnega dela mesta bodo morale napraviti vsak dan celo potovanje! — Šolska oblast mora vzeti resno povesčev vprašanje šolskih poslopj v Gorici ter mora tudi pričeti z delom, da dobimo toli potrebna, pa primerna šolska poslopja.

Tržaške vesti.

—t— Poroka. Dne 16. t. m. se je poročil Karel Mahkota, c. kr. učitelj na C. M. šoli in vodja podruž. „Glas. Matice“, z gospico Angelo Miklavčičevo, učiteljico v Kamniku. Obilo sreče!

—t— Slikarska in kiparska šola v Trstu. Začetek zimskega kurza se kmalu začne. Poučevalo se bo podnevi in zvečer. Večerni pouk bo posebno pripraven za one, ki so tekom dneva zaposleni. Za dame posebna šola. Prospekt in vpis pri „Slovanski Čitalnici“ v Narodnem domu.

—t— Iz šolske službe. C. kr. meščanski učitelj Ivan Vrščaj je pridelen kakor voditelj deški ljudski šoli družbe sv. Cirila in Metoda pri sv. Jakobu v Trstu. Namesto njega je na državno nemško ljudsko šolo v ulici Fontana premeščen c. kr. učitelj Karel Mahkota.

Splošni vestnik.

— 24. september za slovensko dijaštvo. Ljubljana bo stala v nedeljo, dne 24. septembra t. l., v znamenju akademskega dijaštva. Ta dan se namreč vrši ob vsakem vremenu velik „cvetični dan“ v korist dijaškega podpornega društva „Radogoj“. Razen tega pa priredita akad. fer. društvo „Sava“ in „Prosveta“ istega dne dopoldne velik javen shod za slovensko univerzo in dijaško podporno vprašanje. Na shodu govorita poleg drugih državni poslanec dr. V. Ravnihar in priv. docent praške češke univerze dr. M. Rostohar. Zvečer 24. septembra bo pa v ljubljanskem „Narodnem domu“ v restavraciji sestanek in v mali dvorani ples na čast narodnim damam, ki sodelujejo pri cvetičnem dnevu v prid podpisanim društvom za slovenske visokošolce na Dunaju, Gradcu in Pragi.

— Italijansko vseučilišče. Vseučiliščni italijanske narodnosti so imeli v Leviku skupščino, pri kateri je bila nasvetovana nova taktika, da bi namreč vsi Italijani bojkotirali avstrijska vseučilišča in se vpisali na kraljeva italijanska, češ, ako ne bo nobenega italijanskega dijaka na avstrijskih univerzah, potem bo vlada primorana otvoriti italijansko univerzo. — Ta nasvet je bil sprejet z ogromno večino glasov. — Vendar